

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Naturavdelningen
Örjan Nilsson
010-224 51 67

BESLUT
2023-01-23

Diarienummer
511-17090-2017

Sida
1(9)

Ändring av föreskrifter om tillträdesförbud för Hornborgasjöns naturreservat i Falköpings och Skara kommuner

Innehållsförteckning

Uppgifter om naturreservatet
Beslut om föreskrifter
Syftet med tillträdesförbuden
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Ärendets handläggning
Länsstyrelsens bedömning och motivering
Upplysningar
Kungörelse
Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Bilagor

Bilaga 1, Beslutscharta

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Hornborgasjöns naturreservat
NVR ID:	2000373
Län:	Västra Götalands län
Kommuner:	Falköping och Skara
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande föreskrifter beträffande tillträdesförbud i Hornborgasjöns naturreservat och Bjurum-Dagsnäs fågelskyddsområde:

- Fågelskyddsområde vid Bjurum-Dagsnäs i Skara och Falköpings kommuner enligt 14 § naturvårdslagen den 6 mars 1992, dnr 232-1482-92
- Naturreservatet Hornborgasjön i Falköpings och Skara kommuner, Skaraborgs län, enligt 7 § naturvårdslagen, med C-föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen den 7 april 1997, dnr 231-8245-94

Länsstyrelsen beslutar att Bjurum-Dagsnäs fågelskyddsområde upphävs.

Länsstyrelsen beslutar att ändra föreskrifterna C1 och C2 i Hornborgasjöns naturreservat. Föreskrifterna ska ha följande lydelse:

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. under perioden 1 mars till 15 juli vistas inom de områden som markerats på kartan i bilaga 1,
2. under perioden 20 mars till 15 juli vistas inom de områden som markerats på kartan i bilaga 1,

Länsstyrelsen beslutar att införa två nya undantag från ordningsföreskrifterna enligt C i Hornborgasjöns naturreservat av följande lydelse:

1. Förbuden gäller inte markägare, jakträttsinnehavare, fiskerättsinnehavare, djurhållare, förvaltaren, polisen, räddningstjänsten eller förordnad tillsynsman.
2. Förbuden gäller inte när Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar, vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Föreskrifterna träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Syftet med tillträdesförbuden

Syftet med ändringarna av tillträdesförbuden är att förbättra och förebygga risken för störningar av fågellivet i Hornborgasjöns naturreservat. Bestämmelserna syftar även till att begränsa risken för skador på kringliggande åker- och betesmarker genom att fåglarna störs inne i naturreservatet.

Syftet ska uppnås genom att allmänheten inte får tillträde till stora delar av Hornborgasjön och kringliggande våtmarker under delar av våren och sommaren.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Hornborgasjön är en av Sveriges och Europas viktigaste våtmarksområden för häckande och rastande fåglar så som vadare, änder och gäss, men även för ett stort antal andra arter. Hornborgasjön, med sitt rika fågelliv, lockar även till sig många natur- och fågelintresserade besökare, inte minst under våren då stora mängder tranor och gäss rastar i området.

Området vid Hornborgasjön är intressant för många olika typer av rörligt friluftsliv bland annat fågelskådning. Det är viktigt att göra en bra avvägning av tillträdesförbuden i området. Fågellivet måste skyddas från störning under sin känsligaste period på våren och den tidiga delen av sommaren.

Ett annat viktigt skäl för tillträdesförbud under delar av året är att främst gäss och tranor inte ska störas så att de lämnar naturreservatet och söker föda, och därmed orsakar skador, på kringliggande åker- och betesmarker.

Skälet till att tillträdesförbuden kan upphävas i vissa delar av området söder om Hornborgasjön (Bjorum-Dagnäs) är att rastande fåglar, framför allt tranor, inte längre uppehåller sig i detta område i någon större omfattning.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har under flera år, genom sin förvaltning och uppföljning av fågellivet vid Hornborgasjön och Bjorum-Dagnäs, noterat att fåglarnas vanor, inte minst när det gäller rastande fågel, har förändrats över tid. Restaureringen av Hornborgasjön, de tillträdesförbud som finns, och den matning av fåglar som sker vid Trandansen söder om Hornborgasjön på våren, har bidragit till förändringarna.

Den generella trenden är att allt fler fåglar/fågelarter anländer tidigare, ofta i början av mars månad. En annan trend är att tranorna numera i hög grad övernattar i själva Hornborgasjön istället för ute på Rösjö mosse, som var vanligt tidigare.

Västergötlands Ornitologiska Förening/Hornborgasjöns Fältstation har i sin uppföljning av fågellivet noterat samma sak. Under 2017 lämnade föreningen in en skrivelse till Länsstyrelsen med en redogörelse för hur man bedömer att nuvarande fågelskyddsområde och tillträdesförbud fungerar. Föreningen lämnade även in ett antal förslag till hur tillträdesförbuden borde ändras, för att man utifrån dagens situation ska hitta en bra avvägning mellan hänsyn till fågellivet och det rörliga friluftslivet. Länsstyrelsen har tagit fasta på flertalet av föreningens förslag och arbetat vidare med dessa. Samråd har skett med föreningen under arbetets gång.

Sedan Hornborgasjöns naturreservat bildades har det även gjorts studier av vad närboende och andra tycker om sjöns restaurering, och vad man anser om de begränsningar av tillträdet som finns. Länsstyrelsen har även vägt in denna information i förslaget till ändrade föreskrifter om tillträdesförbud.

Länsstyrelsen har informerat om förslaget till beslut genom kungörelsedelgivning i följande ortstidningar: Falköpings Tidning, Nya Lidköpings Tidningen, Skaraborgsbygden, Skaraborgs Läns Tidning och Västgöta-Bladet.

Förslaget till beslut har remitterats till Falköpings och Skara kommuner.

Västergötlands Ornitologiska Förening/Hornborgasjöns Fältstation, Falbygdens Fågelklubb, Skövde Fågelklubb, Friluftsförbundet Region Väst, Friluftsförbundet Falköpings lokalavdelning, Naturskyddsföreningen Skaraborg, Falbygdens Naturskyddsföreningen och Naturskyddsföreningen Skara har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande genom ett särskilt utskick.

Yttranden

Sammanfattningsvis kan sägas att samtliga tre yttranden som har kommit in är positiva till förslaget att upphäva fågelskyddsområdet vid Bjurum-Dagsnäs samt till de ändrade föreskrifterna om tillträdesförbud i Hornborgasjöns naturreservat.

Falköpings kommun har inga särskilda synpunkter på förslaget till ändringar av föreskrifterna för Hornborgasjöns naturreservat. Kommunen anser att ändringarna är väl avvägda, har samrått med brukare, föreningar och kommunerna Falköping och Skara och de kan därigenom tillstyrkas av kommunen.

Skara kommun välkomnar att Länsstyrelsen uppdaterar föreskrifterna för Hornborgasjöns naturreservat och att berörda myndigheter och intresseorganisationer ges möjlighet att yttra sig. Kommunen har inget att invända mot förslaget.

Västergötlands Ornitologiska Förening/Hornborgasjöns Fältstation har inkommit med följande yttrande:

Hornborgasjöns fältstation har inget att erinra mot förslaget. Tvärt om ser vi positivt på förändringarna och samtycker till de föreslagna justeringarna i tillträdesförbuden. Särskilt positivt ser vi på:

- 1. Borttagandet av beträdnadsförbudet vid Ore backar. Vi ser det positivt att platsen öppnas för allmänheten under denna fina tid på året, och bedömer inte att detta kommer att ha några stora negativa effekter på tranorna.*
- 2. Utökat beträdnadsförbud vid Fågeludden, eftersom flera fåglar använder udden för att häcka och det sedan många år inte längre finns något fågeltorn längst ut på udden som skulle motivera ett undantag från beträdnadsförbudet just här.*
- 3. Ändrade tider för beträdnadsförbudet i södra delen med start från 1 mars, eftersom fler flyttfåglar anländer tidigare på våren nuförtiden.*
- 4. Borttagandet av beträdnadsförbudet söder om väg 47, eftersom området inte längre används av rastande tranor och det gamla beträdnadsförbudet därför inte längre är motiverat.*
- 5. Justeringar av beträdnadsförbudet vid Hångers udde och Fäholmen, där det föreslagna beträdnadsförbudet nu speglar områdets användande.*

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen kan konstatera att de yttranden som har kommit in är positiva till de ändringar som föreslås av tillträdesförbuden i området. Länsstyrelsen ser därför ingen anledning att i det slutliga beslutet, i sak, ändra något jämfört med det förslag som skickades på remiss.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Motivering av beslutet

Länsstyrelsens bedömning är att det finns flera goda motiv för att ändra, och i vissa delar upphäva, tillträdesförbuden i området.

När det gäller upphävande av Fågelskyddsområdet vid Bjurum-Dagsnäs är motivet i första hand att tranor och gäss inte längre nyttjar detta område på våren i någon större omfattning. Därmed är det inte motiverat att ha kvar tillträdesförbudet där, i de delar som ligger utanför Hornborgasjöns naturreservat.

De tillträdesförbud som bör finnas kvar ligger därmed helt inom Hornborgasjöns naturreservat. Länsstyrelsens bedömningar och motiveringar sammanfattas nedan för enskilda delområden.

Generellt sett gäller att en kvalitetssäkring har skett av avgränsningarna i den digitala kartan längs exempelvis strandlinjer, stigar, stenmurar och liknande. Detta syns i praktiken som små karttekniska justeringar i avgränsningen av tillträdesförbuden mellan den tidigare och den nya beslutskartan.

I beslutet tydliggörs också vilka som inte omfattas av tillträdesförbudet. Markägare, djurhållare, förvaltaren, polisen, räddningstjänsten eller förordnad tillsynsman måste vid behov ha tillträde till området under hela året. Beträffande tillträde för jakträttsinnehavare är frågan reglerad i Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet 1997-04-07, dnr 231-8245-94. När det gäller fiskerättsinnehavare är frågan om tillträde för fiske reglerad i Länsstyrelsens tilläggsbeslut för Hornborgasjöns naturreservat 2011-04-04, dnr 511-30230-2009.

Fågeludden-Hornborga naturum

Ändringen består i första hand av att tillträdesförbud införs 20 mars-15 juli på den västra delen av Fågeludden. Denna yta ingår numera i strandängen och en betesfälla.

Oranabbe-Almeö

Det tidigare Fågelskyddsområdet Bjurum-Dagnäs omfattade även stora delar av Hornborgasjöns naturreservat sydväst om en linje mellan Oranabbe och Almeö. Detta Fågelskyddsområde upphävs nu. Det ersätts med ett tillträdesförbud 1 mars-15 juli inom merparten av naturreservatet sydväst om en linje mellan Oranabbe – Almeö-Hornborgaaån. Motivet för att tillträdesförbud ska gälla från 1 mars i detta område är att fåglar, såsom gäss, tranor och svanar anländer allt tidigare på våren. Länsstyrelsens bedömning är att 1 mars-15 juli är en rimlig tid för tillträdesförbud i detta område.

Hånger

Längs stigen ut till fågeltornet vid Hånger görs en mindre kartteknisk justering så att tillträdesförbudet 1 mars-15 juli gäller väster och norr om den stig som går ut till fågeltornet.

Trandansen

Strax norr om nuvarande parkering vid Trandansen, och i direkt anslutning till väg 184 mellan Falköping och Skara, tas ett mindre område på cirka 1 hektar bort från

tillträdesförbudet. Motivet för detta är att planering pågår för att här utöka parkeringsplatserna i anslutning till Trandansen.

Orebackar

Orebackar är ett uppskattat besöksmål även för de som inte vill se fåglar, inte minst under våren när blåsipporna blommar i hassellundarna. Området har tidigare omfattats av tillträdesförbud 20 mars-30 april. Motivet för detta har varit att stora mängder tranor brukar övernatta i de grunda vattenområdena sydväst om Orebackar. Dagtid vistas dock inte så många tranor i området eftersom de då födosöker på annat håll, främst vid Trandansen. Variationer i vattenståndet i Hornborgasjön mellan olika år påverkar också var i området som tranorna väljer att rasta/overnatta.

För det rörliga friluftslivet är det bra om Orebackar är tillgängligt för besökare även under våren, om det kan ske på ett sätt som inte stör fågellivet. Ett alternativ som har diskuterats är att tillträdesförbudet inte ska gälla på dagtid. Ett annat alternativ som har diskuterats är att något formellt tillträdesförbud inte ska finnas alls på Orebackar, eftersom det i praktiken är svårt att besluta om ett sådant som även tar hänsyn till variationer i vattenstånd och tranornas val av rastplatser mellan olika tider och år.

Länsstyrelsens bedömning är att det vid Orebackar bör vara möjligt att arbeta med information och så kallade "vädjande skyltar" med mera, för att undvika störningar för fågellivet, utan att något formellt tillträdesförbud råder. Förvaltaren (Länsstyrelsen) har även möjlighet att under vissa tider med en bom stänga av vägen ner till parkeringen vid Orebackar. En annan åtgärd som har diskuterats är att vandringsleden ut till Oranabbe kan dras om i vissa delar.

Länsstyrelsens bedömning är att det är värt att pröva hur väl dessa åtgärder samlat fungerar för att göra Orebackar mer tillgängligt för besökare, utan att störningarna för fågellivet blir för stora. Länsstyrelsen får återkommande utvärdera hur det fungerar. Om det i framtiden bedöms nödvändigt kan Länsstyrelsen på nytt införa tillträdesförbud under delar av året på Orebackar.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna med tillträdesförbud. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet.

Övriga delar av beslutet om Hornborgasjöns naturreservat

Hornborgasjöns naturreservat bildades genom ett beslut av Länsstyrelsen den 7 april 1997. Det är endast föreskrifterna C1 och C2, som gäller tillträdesförbud, som nu ändras. Övriga föreskrifter för Hornborgasjöns naturreservat gäller som tidigare.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i följande ortstidningar: Falköpings Tidning, Nya Lidköpings Tidningen, Skaraborgsbygden, Skaraborgs Läns Tidning, Västgöta-Bladet och Post- och Inrikes tidningar.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Örjan Nilsson har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har också medverkat avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert och länsjurist Linda Darestam.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Örjan Nilsson

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

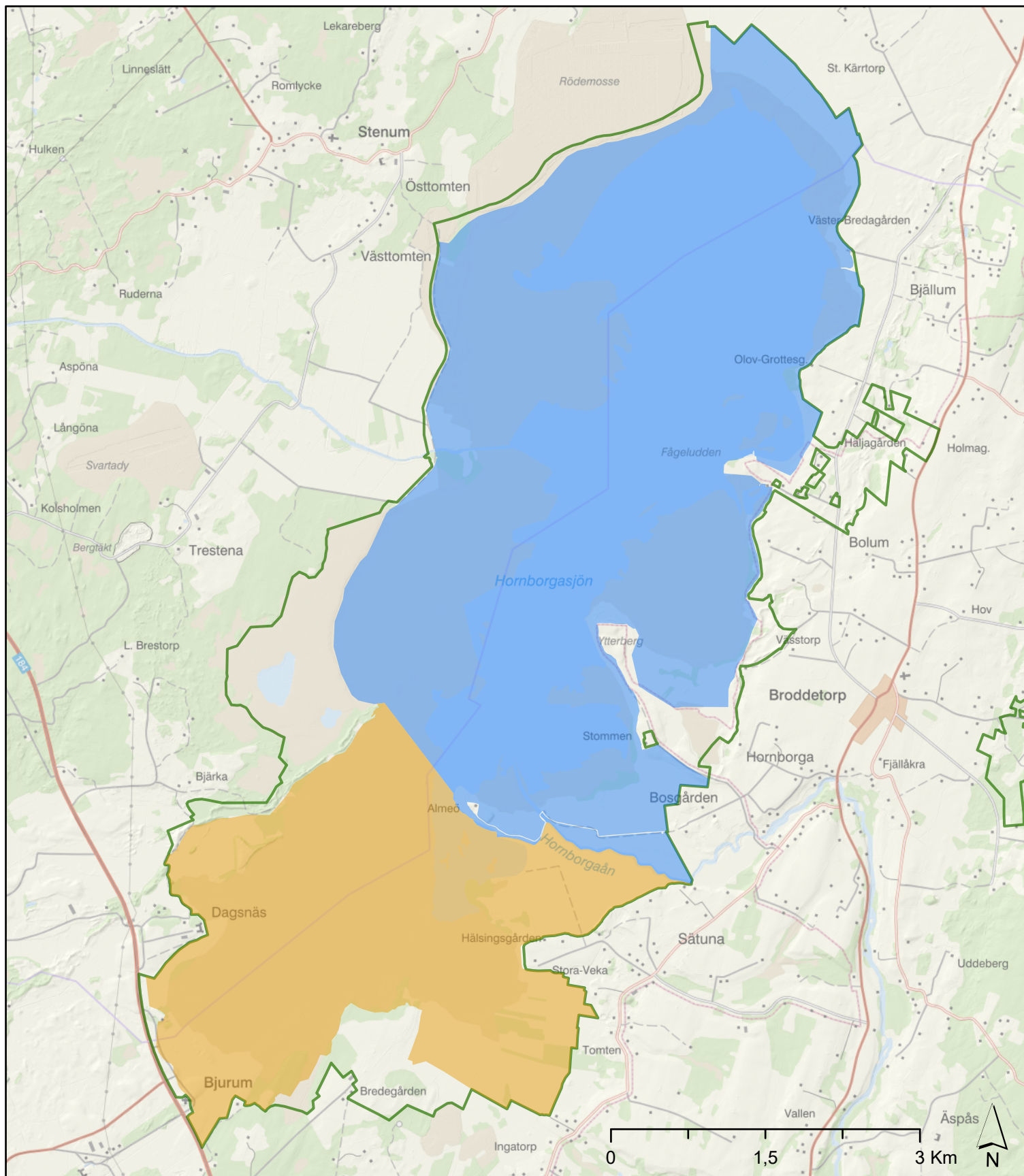
Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Bilaga 1, Beslutscharta **Tillträdesförbudet** **Hornborgasjön, Falköpings** **kommun och Skara kommun**

Illustrationscharta till beslut om ändring av
tillträdesförbudet för naturreservatet
Hornborgasjön
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat
enligt 7 kap 30 § miljöbalken 2023-01-23,
dnr 511-17090-2017

- Tillträdesförbud mellan 20 mars - 15 juli
- Tillträdesförbud mellan 1 mars - 15 juli
- Naturreservat

Länsstyrelsen
Västra Götaland